

HET VREEMDELINGENRECHT IN 101 ANTWOORDEN

HET VREEMDELINGENRECHT IN 101 ANTWOORDEN

Kati VERSTREPEN
Benoit DHONDT
Bobber LOOS
Katrín VERHAEGEN
Wout VAN DOREN
Jana SCHELLEMANS
Elsy BYUMA
Julie GOEDHUYS

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Het vreemdelingenrecht in 101 antwoorden

Kati Verstrepen, Benoit Dhondt, Bobber Loos, Katrin Verhaegen, Wout Van Doren, Jana Schellemans, Elsy Byuma en Julie Goedhuys

© 2019 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Coverfoto © Arthimedes (shutterstock)

ISBN 978-94-000-1011-6
D/2019/7849/46
NUR 823

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Woord vooraf¹

Beste lezer,

Asiel en migratie zijn twee thema's die niet meer weg te denken zijn uit het nieuws. Elke dag lezen en horen we berichten over asielzoekers, trans(it) migranten, vluchtelingen, regularisatieprocedures, de Dublin-verordening, humanitaire visa en nog vele andere termen.

Maar wat betekenen deze woorden nu precies? Wie is vluchteling? En is er een verschil tussen een vluchteling en een asielzoeker? Mag en kan iedereen zomaar naar België komen? Mag iedereen die in België is, hier blijven? En mag iemand die in België is, dan ook werken? Hebben alle vreemdelingen recht op steun van het OCMW? Heeft iedereen die ziek is, recht op medische verzorging?

En hoe zit het met gezinshereniging? Mag een vreemdeling die in België woont, het hele gezin laten overkomen naar België? Kan een vreemdeling die hier woont, hier ook trouwen? En wat als er kinderen geboren worden in België? Zijn die dan meteen Belg? Of krijgen zij een verblijfsvergunning?

En wat met mensen die geen verblijfsvergunning hebben voor België? Kunnen zij worden opgesloten en teruggestuurd naar hun land van herkomst? Welke rechten hebben zij?

¹ In dit boekje hebben we geprobeerd om enkele relevante vragen rond verblijfsrecht en de vreemdelingenwet zo toegankelijk mogelijk te beantwoorden. Indien het de duidelijkheid ten goede kwam, hebben we dan ook niet altijd voor de geijkte juridische termen gekozen.

Hoeveel vreemdelingen wonen er eigenlijk in België en hoeveel komen er elk jaar bij? Hoeveel mensen vragen asiel in België en hoeveel mensen krijgen effectief de bescherming die ze vragen? En wat gebeurt er met de mensen die een negatieve beslissing krijgen?

Tal van vragen waarop niet iedereen het juiste antwoord weet. Nochtans is een goed begrip essentieel om een nuttig debat te kunnen voeren over de vraag welke migratiebeleid moet of kan gevoerd worden.

Met dit boekje wil Antigone Advocaten een kleine bijdrage leveren tot dat debat. We verzamelden voor u de meest gestelde vragen tijdens onze dagelijkse consultaties en formuleerden met heel veel toewijding ook een antwoord op al deze vragen.

Deze opdracht was niet eenvoudig. De vreemdelingenwetgeving is erg complex. De basiswet dateert van 1980, maar sindsdien werd de wet meer dan 86 keer aangepast. Het gevolg is een weinig transparant geheel van federale wetgeving, aangevuld met internationale én regionale regelgeving. We hebben getracht dit zo coherent en eenvoudig mogelijk uit te leggen aan de hand van 100 vragen, we hopen dat u het ons niet kwalijk zal nemen dat het er 115 geworden zijn.

We wensen u veel leesplezier en hopen dat een beter begrip van het onderwerp ook zal leiden tot een meer genuanceerd debat, want dat is meer dan ooit nodig.

Vollezele, Villa Hellebosch
februari 2019
Antigone Advocaten

Dankwoord

De auteurs van dit boekje willen een aantal mensen uitdrukkelijk danken voor de hulp die ze hebben geboden. In de eerste plaats danken we Koen en Tim voor de morele, maar vooral voor de culinaire ondersteuning tijdens het schrijfproces. Felix Daem, de advocaat die ons kantoor vervoegde na het voltooien van het manuscript, zijn we erg dankbaar voor de nalezing ervan. Joost Depotter was onmisbaar vanwege de zeer kritische blik waaraan hij onze tekst heeft onderworpen. We waren erg blij met de taalkundige controle door Jeroen en Miet, en we danken ook Mustafa Osmani voor de nuttige input die we van hem kregen als ervaringsdeskundige.

We maken van de gelegenheid gebruik om onze bijzondere waardering te uiten voor de prestatie die Luc Denys leverde met de redactie van het handboek 'vreemdelingenrecht' voor de advocaat-stagiair. Samen met de informatie aangereikt door het Agentschap Integratie en Inburgering op hun website www.vreemdelingenrecht.be, vormde dit handboek de leidraad bij onze opzoekingen naar de juiste antwoorden op de 115 gestelde vragen.

Ten slotte nog veel dank aan Alexandra Cool voor het bijzonder aangename en inspirerende verblijf in Villa Hellebosch.

Inhoud

Woord vooraf	5
Dankwoord	7
Vaktermen en rechtsbegrippen	15
Afkortingen	25
1. Algemene principes in het vreemdelingenrecht	27
1. Wanneer ben je een vreemdeling en welke regels zijn op jou van toepassing?	27
2. Welke verschillende soorten verblijfsvergunningen zijn er?	28
3. Waar vraag je een verblijfsvergunning aan? Wie beslist over deze aanvraag?	29
4. Hoeveel kost je aanvraag voor een verblijfsvergunning?	31
5. Hoe gebruik je documenten uit het buitenland om je verblijfsvergunning aan te vragen?	33
6. Behoud je je verblijfsvergunning als je weggaat uit België?	34
7. Mag je reizen met je verblijfsvergunning?	36
2. Nationaliteit	37
8. Wie is Belg? Wie is vreemdeling?	37
9. Wie kan Belg worden?	38
10. Hoe kan je Belg worden?	41
11. Kan je de Belgische nationaliteit verliezen?	43
12. Kan je de Belgische nationaliteit herkrijgen?	45
13. Wie is staatloos?	46
14. Hoe kan je als staatloze worden erkend?	47
15. Heb je als staatloze automatisch recht op verblijf in België?	48
16. Kan je als staatloze gemakkelijker Belg worden?	49

3.	Toegang en kort verblijf	51
17.	Wie mag België binnen en onder welke voorwaarden?	51
18.	Aan welke voorwaarden moet je voldoen om een visum kort verblijf te krijgen?	52
19.	Om welke reden kan je visumaanvraag geweigerd worden en wat kan je daartegen doen?	55
20.	Wat doe je wanneer je visum verstrijkt?	56
4.	Unieburgers	57
21.	Wanneer ben je een Unieburger?	57
22.	Aan welke voorwaarden moet je voldoen om als Unieburger in België te mogen verblijven?	58
23.	Hoe en waar moet je als Unieburger een verblijfsvergunning aanvragen?	59
24.	Welk verblijfsrecht krijg je als Unieburger en kan dit beëindigd worden?	60
5.	Langdurig ingezetenen	61
25.	Wanneer ben je een langdurig ingezetene?	61
26.	Aan welke voorwaarden moet je voldoen om als langdurig ingezetene uit een andere EU-lidstaat in België te mogen verblijven?	62
27.	Hoe en waar moet je als langdurig ingezetene een verblijfsvergunning aanvragen?	63
28.	Welk verblijfsrecht krijg je als langdurig ingezetene en kan dit beëindigd worden?	65
6.	Internationale bescherming	67
29.	Wie is vluchteling?	67
30.	Wat is het verschil tussen een politiek vluchteling, een economisch vluchteling en een klimaatvluchteling?	71
31.	Wat is het verschil met subsidiaire bescherming?	73
32.	Kan je in je land van herkomst een visum aanvragen met het oog op het indienen van een verzoek om internationale bescherming?	74
33.	Hoe verloopt de procedure?	75
34.	Kan je meer dan één verzoek om internationale bescherming indienen?	78
35.	In welke omstandigheden kan je uitgesloten worden van internationale bescherming?	80
36.	Wat is de 'Dublinprocedure'?	82
37.	Welke rechten heb je tijdens de procedure?	85

38.	Kan je in België blijven wonen als je internationale bescherming hebt gekregen? Krijg je een definitieve verblijfsvergunning of een tijdelijke?	86
39.	Kan het beschermingsstatuut nog afgenomen worden?	87
40.	Kan je, als je internationale bescherming kreeg in een ander Europees land, in België komen wonen en werken?	89
7.	Minderjarige vreemdelingen	91
41.	Wanneer word je als jongere beschouwd als niet-begeleide minderjarige ('NBMV')?	91
42.	Welke beschermingsmaatregelen worden er genomen ten opzichte van NBMV?	92
43.	Welke procedures kunnen voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen gevoerd worden?	94
44.	Wat in geval van betwisting over je leeftijd?	96
45.	Zijn er ook bijzondere maatregelen ten aanzien van begeleide minderjarigen?	97
8.	Huwen / samenwonen / kinderen	99
46.	Wie mag in België huwen?	99
47.	Waar kan je een huwelijk afsluiten?	102
48.	Welke documenten moet je voorleggen om te kunnen huwen?	104
49.	Wie mag in België een wettelijke samenwoning laten registreren?	105
50.	Waar kan je een wettelijke samenwoning laten registreren?	107
51.	Welke documenten zijn er nodig om een wettelijke samenwoning te laten registreren?	108
52.	Wie mag in België kinderen erkennen?	109
53.	Welke documenten zijn er nodig om een kind te kunnen erkennen?	110
54.	Geeft een huwelijk / wettelijke samenwoning / erkenning van een kind recht op verblijf?	111
55.	Kan je huwelijk / wettelijke samenwoning / erkenning achteraf nog ongedaan gemaakt worden? Wat zijn de gevolgen daarvan?	112
9.	Gezinshereniging	113
56.	Wie heeft recht op gezinshereniging?	113
57.	Onder welke voorwaarden kan je gezinshereniging aanvragen?	116
58.	Hoe verloopt de procedure gezinshereniging?	120
59.	Welk verblijfsrecht krijg je en kan je verblijfsrecht weer worden afgenomen?	122

10. Studeren	125
60. Wie kan in België komen studeren?	125
61. Aan welke voorwaarden moet je voldoen?	126
62. Hoe moet je de aanvraag indienen?	127
63. Kan je verblijf als student beëindigd worden?	128
64. Mag je werken tijdens je studies?	129
65. Kan je nog in België blijven wonen nadat je gedaan hebt met studeren?	130
66. Geldt dit ook als je een stage in België wil komen doen?	131
11. Werken	133
67. Mag je als vreemdeling werken in België?	133
68. Wat is een arbeidskaart? Wat is een gecombineerde vergunning?	136
69. Wat is een H-kaart?	141
70. Mag je als vreemdeling vrijwilligerswerk doen?	143
71. Wat is een beroepskaart?	144
12. Regularisatie	147
72. Wie komt in aanmerking voor regularisatie op basis van artikel 9 <i>bis</i> Vreemdelingenwet? Hoe en waar kan je de aanvraag indienen?	147
73. Wie komt in aanmerking voor de regularisatie op basis van artikel 9 <i>ter</i> van de Vreemdelingenwet? Hoe en waar kan je de aanvraag indienen?	151
74. Kan de verblijfsvergunning die je gekregen hebt op basis van deze regularisatie, weer worden afgenomen en zo ja, onder welke voorwaarden?	155
13. Humanitaire visa	157
75. Wat is een humanitair visum?	157
14. Einde van het verblijfsrecht	161
76. Wanneer kan er een einde gesteld worden aan het verblijf van een vreemdeling?	161
77. Wat kan je doen als je een inreisverbod hebt gekregen?	163
15. Rechtsmiddelen	165
78. Wat kan je doen als je het niet eens bent met een beslissing van de Dienst Vreemdelingenzaken?	165
79. Binnen welke termijn moet je beroep aantekenen?	166
80. Wat is een annulatieberoep en hoe verloopt de procedure?	167
81. Heb je verblijfsrecht tijdens de beroepsprocedure?	169

82.	Wat is een beroep in volle rechtsmacht en hoe verloopt de procedure?	171
83.	Wat is een procedure in uiterst dringende noodzakelijkheid?	173
16.	Detentie	175
84.	Wanneer kan je worden vastgehouden in detentie?	175
85.	Hoe lang mag je detentie duren?	177
86.	Kan je beroep aantekenen tegen de beslissing tot detentie?	180
17.	Terugkeer	183
87.	Wat is vrijwillige terugkeer?	183
88.	Wat is de rol van de Internationale Organisatie voor Migratie?	185
89.	Wat is gedwongen terugkeer? Wat zijn je rechten bij een gedwongen terugkeer?	186
18.	Juridische bijstand	189
90.	Heb je als vreemdeling recht op eerstelijnsbijstand?	189
91.	Heb je als vreemdeling recht op de kosteloze bijstand van een advocaat in het kader van de tweedelijnsbijstand?	190
92.	Aan welke voorwaarden moet je voldoen om een advocaat aangesteld te krijgen?	191
93.	Heb je als vreemdeling recht op de kosteloze bijstand van een tolk of een vertaler?	192
94.	Heb je als vreemdeling recht op kosteloze rechtspleging?	193
19.	Sociale rechten	195
95.	Heb je als vreemdeling recht op OCMW-steun?	195
96.	Heb je als vreemdeling recht op een werkloosheidsuitkering?	197
97.	Heb je als vreemdeling recht op gezinsbijslag?	198
98.	Heb je als vreemdeling recht op opvang?	200
99.	Heb je als vreemdeling recht op gezondheidszorg?	202
100.	Heb je als vreemdeling recht op onderwijs?	203
101.	Kan je als vreemdeling een huis kopen? Krijg je daardoor recht op verblijf?	204
102.	Kan je als vreemdeling een bankrekening openen in België?	205
103.	Geldt jouw nationaal rijbewijs in België?	206
104.	Heb je als vreemdeling rechten in geval van illegale tewerkstelling?	207
20.	Hulp aan vreemdelingen	209
105.	Is het strafbaar om mensen zonder verblijfsvergunning te helpen door hen eten, kleding, vervoer of onderdak te geven?	209

106. Wat is mensensmokkel?	210
107. Wat is mensenhandel?	211
108. Genieten de slachtoffers van mensenhandel en/of mensensmokkel speciale bescherming?	212
21. Cijfers	213
109. Hoeveel vreemdelingen wonen er in België? Welke nationaliteit hebben zij en zijn het merendeels mannen of vrouwen?	213
110. Hoeveel vreemdelingen komen er elk jaar bij? Welke nationaliteit hebben zij en zijn het merendeels mannen of vrouwen?	215
111. Hoeveel mensen vragen jaarlijks om internationale bescherming in België? Welke nationaliteit hebben zij en zijn het merendeels mannen of vrouwen?	217
112. Hoeveel mensen krijgen jaarlijks internationale bescherming in België? Welke nationaliteit hebben zij?	219
113. Wordt in België verhoudingsgewijs meer internationale bescherming toegekend aan vreemdelingen dan in andere Europese landen?	220
114. Hoeveel mensen zijn er wereldwijd op de vlucht?	221
115. Welke landen vangen de meeste vluchtelingen op?	222
Bibliografie	225